

การเปลี่ยนแปลงรูปแบบของการย้ายถิ่นที่อยู่ ในประเทศไทย พ.ศ. 2503-2513

สุวัลลีช์ เป็ญปิติ

การย้ายถิ่นที่อยู่มีความสัมพันธ์กับการกระจายของประชากร และการเจริญเติบโตของเมือง การกระจายของประชากรที่ไม่เท่ากันตามพื้นที่ทางๆ ของประเทศไทย นิสัยจากการถ่ายถิ่นที่อยู่และการเพิ่มขึ้นของประชากรตามธรรมชาติ ส่วนการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วของเมืองที่มีขนาดใหญ่หรือการรวมตัวของประชากรในเขตชุมชนบางแห่งก็เป็นผลสืบเนื่องมาจากการย้ายถิ่นที่อยู่ และการเพิ่มความชรั่วนมชาติอีก เช่นกัน ในปัจจุบันการศึกษาเรื่องการย้ายถิ่นที่อยู่ของประชากรกำลังได้รับความสนใจอย่างกว้างขวาง เนื่องจากผลกระทบต่อประชากรในประเทศไทย มีความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด กล่าวคือ เมื่อแยกประชากรในประเทศไทยออกเป็นเขตเมืองและชนบทแล้ว จะมีลักษณะที่ต่างกันอย่างมากในประเทศไทยและเทศ พ.ศ. 2513 ได้แสดงให้เห็นว่ามีประชากรประมาณร้อยละ 14 ของประชากรทั้งประเทศที่อาศัยอยู่ในเขตเมือง อัตราส่วนคนต่อหน้างานต่ำเมื่อเทียบกับประเทศไทยอื่น ๆ โดยเฉพาะประเทศไทยที่พัฒนาแล้ว นอกจากนี้ก็มีความต่างๆ ของประชากรในเขตเมืองของประเทศไทย ยังรวมตัวอยู่ในเขตเมืองเพียงแห่งเดียว คือ กรุงเทพมหานคร

การกระจายตัวของประชากรในลักษณะเช่นนี้มีผลต่อเนื่องจากการย้ายถิ่นที่อยู่ของประชากรตามจังหวัดต่างๆ อย่างกรุงเทพมหานครเป็นจุดนำเสนามากประการ หนึ่ง กับอีกประการหนึ่งเนื่องจากอัตราการเพิ่มจำนวนธรรมชาติที่สูง ได้มีผู้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการเคลื่อนย้ายของประชากรในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก โดยมีการใช้ข้อมูลทั้งจากสำมะโนประชากร การสำรวจ และทะเบียนราษฎร์ การ

ศึกษาส่วนใหญ่เน้นถึงเส้นทางของการเคลื่อนย้าย คุณลักษณะของผู้เคลื่อนย้าย แต่จะเน้นทุกอย่าง การเคลื่อนย้าย สำมะโนประชากร ได้เริ่มเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการย้ายถัดที่อยู่ในประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2490 แทบทัพจะใช้เปรียบเทียบกันได้ดี ข้อมูลจากสำมะโนประชากรปี พ.ศ. 2503 และ พ.ศ. 2513 ซึ่งได้รวมข้อมูลเกี่ยวกับการเดินทางย้ายถัดที่ จำนวน 5 ปี ก่อนนั้นสำมะโน บกความนิมวัตถุประสงค์ที่จะนำเข้ามุ่งจากสำมะโนในประชากร พ.ศ. 2503 และ พ.ศ. 2513 มาทำการศึกษาวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงรูปแบบของการเดินทางย้ายถัดที่ระหว่างปี พ.ศ. 2503 และ 2513 เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาเรื่องการย้ายถัดที่อยู่และการเจริญเติบโตของเมืองท่องเที่ยว

การศึกษาเรื่องการย้ายถัดที่อยู่โดยทั่วไปอาจจะเน้นให้ 2 ทาง กล่าวคือ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับจำนวนผู้เดินทางย้ายและเส้นทางของการเดินทางย้าย ประการหนึ่ง กับอีกประการหนึ่งศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้ย้ายถัด โดยเปรียบเทียบกับผู้ไม่ย้ายถัด เนื่องจากสำมะโนประชากร ได้ทำการประมาณผลเกี่ยวกับการย้ายถัด รายจังหวัดโดยแยกผู้เดินทางออกเป็น 1) ผู้ซึ่งมีจังหวัดที่เดินทางต่างกับจังหวัดที่อยู่ปักติในวันแข่งขัน(Lifetime Migrants) และ 2) ผู้ซึ่งย้ายภูมิลำเนาจากจังหวัดหนึ่งไปยังอีกจังหวัดหนึ่งภายในระยะเวลา 5 ปี ก่อนนั้นสำมะโน (5-year migrants) ในการประมาณผลได้แยกผู้เดินทางย้ายทั้ง 2 ประเภทออกตามเพศและอายุ ชนชั้น ภาระศึกษาการเปลี่ยนแปลงรูปแบบของการย้ายถัด ท้องถิ่น ที่อยู่ซึ่งสามารถเน้นได้เฉพาะที่เกี่ยวกับจำนวนผู้เดินทางย้ายและเส้นทางของการเดินทางย้าย สรุปคุณลักษณะของผู้เดินทางย้ายถัดที่ ศึกษาได้เพียงเพศและอายุ เช่นกัน นอกจานี้ เพื่อความสะดวกในการวิเคราะห์ข้อมูล จึงได้แบ่งประเทศไทยออกเป็น 5 ภาค คือ ภาค

กลาโง ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ ตามเขตภูมิศาสตร์
ส่วนอีกภาคหนึ่งคือ พระนคร-ชลบุรี¹

การเปลี่ยนแปลงของจำนวนผู้ชายดันหอย (พ.ศ. 2503-2513)

ในปี พ.ศ. 2503 รายงานจากสำมะโนประชากรได้แสดงว่าทุก 1 ใน 10 คน ของประชากรไทยกว่าประชากรเป็นผู้ชาย ได้อ้าศัยอยู่ในจังหวัดที่เกิดในวันสำมะโนประชากร ในระยะสิบปีต่อมาอัตราส่วนนี้ได้เพิ่มขึ้นเล็กน้อย กล่าวคือประชากรประมาณทุก 1 ใน 7 คน เป็นผู้ชาย ได้อ้าศัยอยู่ในจังหวัดที่เกิดในวันสำมะโนประชากร 2513 เพื่อแบ่งประชากรออกตามภาคทั่วๆ ดังในตารางที่ 1 จะเห็นได้ว่ามีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นทุกภาค อัตราส่วนร้อยของผู้ชายไม่ได้ต่อเนื่องระหว่างที่อยู่ปีก่อนในวันแข่งขันเพิ่มขึ้นทุกภาคยกเว้นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนร้อยของการเพิ่มอยู่ระหว่าง 2-5 เปอร์เซ็นต์ คือเป็นการเพิ่มต่ำที่สุดในภาคใต้ และสูงที่สุดในพระนคร-ชลบุรี การเปลี่ยนแปลงเช่นนี้ แสดงให้เห็นว่าการขยายตัวนั้น ทอยู่ระหว่างจังหวัดของประชากรในประเทศไทยเพิ่มขึ้น ในระหว่างปี พ.ศ. 2503 และ 2513

จำนวนผู้ชายระหว่างจังหวัดภายใน 5 ปีก่อนวันสำมะโนก็สูงขึ้นเช่นกัน ในระหว่างปี พ.ศ. 2498-2503 มีผู้ชายอยู่ระหว่างจังหวัดประมาณ 825,000 คน ต่อมาในระหว่างปี พ.ศ. 2508-2513 ปรากฏว่าจำนวนผู้ชายเพิ่มน้อยลงระหว่างจังหวัดเพิ่มเป็น 1,770,000 คน² การกระจายของผู้ชายอย่างทั่วไป 2 ระยะแสดงอยู่ในตารางที่ 2 ซึ่งจะเห็นได้ว่าสัดส่วนของผู้ชายต่อผู้หญิงทั้ง 2 ระยะมีความใกล้เคียงกันมาก กล่าวคือ จำนวนผู้ชายมีอยู่สูงที่สุดในภาคกลาง รองลงมาคือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พระนคร-ชลบุรี ภาคเหนือ

ตารางที่ 1 จำนวนประกอบด้วยหน่วยน้ำหนักต่อวัน รายวัน พ.ศ. 2503 และ 2513

ภาค	จำนวนที่ก่อ							
	ร่วมมือใหม่	จังหวัดทั่วไป	จังหวัดที่น่า	จังหวัดที่น่า	จังหวัดที่น่า			
จันทร์	ส่วนร้อย	จันทร์	ส่วนร้อย	จันทร์	ส่วนร้อย	จันทร์	ส่วนร้อย	
ทั่วประเทศ	34,397,374	100.0	29,658,763	85.9	4,491,047	13.1	349,564	1.0
พระนคร-ชนบุรี*	3,077,361	100.0	2,074,566	87.4	897,761	27.2	165,035	5.4
ภาคกลาง	7,488,883	100.0	6,507,884	88.9	943,975	12.6	36,824	0.5
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	7,534,516	100.0	6,375,378	84.6	1,065,724	14.4	73,514	1.0
ภาคใต้	12,025,140	100.0	10,790,016	89.7	1,198,358	10.0	36,266	0.3
ภาคอีสาน	4,271,674	100.0	3,809,020	89.2	424,729	9.9	37,925	0.9
ทั่วประเทศ	26,257,916	100.0	23,009,203	87.3	2,760,895	10.8	487,813	1.8
พระนคร-ชนบุรี*	2,136,435	100.0	1,425,484	86.7	486,490	22.8	224,451	10.5
ภาคกลาง	5,723,106	100.0	5,054,178	90.9	624,559	8.5	44,369	0.6
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	6,134,867	100.0	5,395,541	88.0	633,560	10.3	105,786	1.7
ภาคใต้	3,271,965	100.0	2,964,522	90.6	260,362	7.7	56,847	0.8
หมาย : * ต่อไปนี้จะแสดงในภาคที่ ๗ ตามที่ ๕ แต่จะสำเนาภาระลงภาค พ.ศ. 2513 ทวารชุมชนจังหวัด ตราบที่ ๖								
* รวมผู้ให้การยื่นคำฟ้อง								

หมาย : * ต่อไปนี้จะแสดงในภาคที่ ๗ ตามที่ ๕ แต่จะสำเนาภาระลงภาค พ.ศ. 2513
ทวารชุมชนจังหวัด ตราบที่ ๖

* รวมผู้ให้การยื่นคำฟ้อง

และภาคใต้ ซึ่งเป็นภาคที่มีผู้เคลื่อนย้ายคนอย่างสูงทั้ง 2 ระยะ ในเชิงของการเดิน
เปลี่ยนประชากรระหว่างภาคตระหง่านนี้ พ.ศ. 2498-2503 ปรากฏว่าพระนคร—
ธนบุรี มีประชากรเพิ่มจากการเคลื่อนย้ายมากที่สุดคือ ประมาณ 70,000 คน
ภาคเหนือเพิ่มเป็นอันดับสองคือประมาณ 30,000 คนและภาคใต้เพิ่มเกือบ 10,000 คน
ส่วนภาคกลางและภาคตะวันออก เสียงหนึ่งนี้ได้สูญเสียประชากรไปประมาณ
70,000 คน และ 60,000 คนตามลำดับ แต่ในระยะที่ 2 คือระหว่างปี พ.ศ.
2508-2513 ปรากฏว่ามีพระนคร—ธนบุรีเพียงภาคเดียวที่มีประชากรเพิ่มจากการ
ย้ายที่อยู่อย่างมากนายเป็นจำนวนถึง 170,000 คน ในขณะที่ภาคเหนือเพิ่มเพียง
ประมาณ 6,000 คน ส่วนภาคตะวันออกเสียงหนึ่งและภาคกลาง สูญเสียประชากร
ไปเป็นจำนวน 85,000 คน และ 80,000 คนตามลำดับ สำหรับภาคใต้ซึ่งได้
ประชากรเพิ่มขึ้นในครั้งแรกกลับเสียไปประมาณ 10,000 คน ในครั้งหลัง

นอกเหนือจากการแสดงให้เห็นการเคลื่อนย้ายระหว่างภาคแล้ว ข้อมูลจาก
ตารางที่ 2 ยังแสดงว่า การเคลื่อนย้ายของประชากรส่วนใหญ่เป็นการเคลื่อนย้าย
ระหว่างจังหวัดภายในภาค หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ การเคลื่อนย้ายของประชากร
ส่วนใหญ่เป็นการเคลื่อนย้ายระยะใกล้ ในราชธานี คือ ระหว่าง พ.ศ. 2498-
2503 การเคลื่อนย้ายภายในภาคเกิดขึ้นกับประชากรในภาคตะวันออกเสียงหนึ่ง
สูงที่สุด คือร้อยละ 87 รองลงมาคือภาคใต้ ร้อยละ 70 แต่ในระยะที่สองนี้
ส่วนร้อยของ การเคลื่อนย้ายภายในภาคของภาคทางส่องเกือบไม่มีความแตกต่างกัน
คือประมาณร้อยละ 76 และ 75 สำหรับภาคตะวันออกเสียงหนึ่งและภาคใต้ตาม
ลำดับ ส่วนการเคลื่อนย้ายระหว่างภาคต่างๆ ซึ่งบางครั้งก็เป็นระยะทางไกลนั้น
ปรากฏว่าในพระนคร—ธนบุรี มีผู้เคลื่อนย้ายมาจากภาคต่างๆ มากที่สุด และรูป

ទារាងទ. 2 ក្រសួងនយោបាយ 5 ឆ្នាំ តែងតាំងនរកតម្លៃ និងការបញ្ចូលប្រាក់ នៃក្រសួងនយោបាយ

ការបញ្ចូលប្រាក់		ការបង់ប្រាក់		ការបង់ប្រាក់		ការបង់ប្រាក់	
	ការបង់ប្រាក់						
ការបញ្ចូលប្រាក់							
ការបង់ប្រាក់	80,702	30,270	8,000	26,002	847	156,721	
ការកកតាន	15,560	123,762	40,006	25,860	5,023	210,211	
អគ្គនភេទ-ខ្សែរ	13,947	81,214	36,432	26,745	9,464	167,802	
ការគរបាលនិងការសម្រេចរាល់	4,896	10,758	8,890	160,353	1,252	206,149	
ការកតិ	1,482	10,850	6,529	6,098	56,986	84,655	
រហូ	126,587	256,864	100,757	265,958	75,282	325,438	
2498—2503							
ការបង់ប្រាក់	195,703	58,035	14,646	43,920	3,430	315,734	
ការកកតាន	47,231	248,103	82,823	62,936	14,988	456,081	
អគ្គនភេទ-ខ្សែរ	36,555	166,181	95,504	66,813	29,242	384,295	
ការគរបាលនិងការសម្រេចរាល់	26,130	45,046	23,592	33,488	4,814	430,663	
ការកតិ	3,775	18,486	8,867	11,519	131,083	173,730	
រហូ	371	309,394	536,451	225,432	515,874	183,557	1,770,503
2508—2513							
ការបង់ប្រាក់							
ការកកតាន							
អគ្គនភេទ-ខ្សែរ							
ការគរបាលនិងការសម្រេចរាល់							
ការកតិ							
រហូ							

ព័ត៌មាននៃការបង់ប្រាក់ អ.ស. 2503 ទៅរាយការណាគារ ទាន់ 5 នាទីនៃខែកុម្ភី ខែ មីនា ឆ្នាំ 2513
នានាមួយដ៏ខ្ពស់ ទាន់ 9

แบบของการเคลื่อนย้ายมาจากภาคท่าทาง ในระยะเวลาทางส่องแทบทะมิ่งไม่มีการเปลี่ยนแปลง คั้งขั้นบันไดข้างล่างนี้

ภาคท่อสูกอ่อนย้ายมา	2498-2503	2508-2513
พะนัง-ชานบุรี		
ภาคเหนือ	8.4	9.3
ภาคกลาง	49.2	42.2
พะนัง-ชานบุรี	20.5	24.2
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	16.2	16.9
ภาคใต้	6.7	7.4

จะเห็นได้ว่า ผู้เกิดอ่อนย้ายในพะนัง-ชานบุรี ส่วนใหญ่มาจากภาคกลางและมาจากการให้เชื้อที่สูด นอย่างเป็นที่น่าสังเกตว่า การเคลื่อนย้ายของประชากรระหว่างจังหวัดพะนัง-ชานบุรีเพิ่มสูงขึ้นกว่า

การเคลื่อนย้ายระหว่างจังหวัดและเส้นทางของการเคลื่อนย้าย

เนื่องจากมีการเคลื่อนย้ายของประชากรเพิ่มสูงขึ้นมากในระหว่างปี พ.ศ. 2508-2513 อัตราการย้ายเข้าและออกของจังหวัดต่างๆ จึงเปลี่ยนแปลงไปมาก เกิดกับทุกจังหวัดมีอัตราการเคลื่อนย้ายที่สูงขึ้น เเต่อัตราการเคลื่อนย้ายสูงที่สุดของแต่ละจังหวัดเพิ่มและลดลงแตกต่างกัน ไปถึงข้อมูลในการงานที่ 3 พะนัง-ชานบุรีเป็นเขตที่มีจำนวนผู้เกิดอ่อนย้ายเข้าออกมากที่สุดทั้งในล่องระยะ กือ ในระหว่างปี พ.ศ. 2498-2503 มีผู้ย้ายเข้าประมาณ 130,000 คน และย้ายออก 60,000 คน ในช่วงหลังกือ พ.ศ. 2508-2513 จำนวนผู้ย้ายเข้าสูงขึ้นเป็น 300,000 คน และย้ายออกประมาณ 130,000 คน ซึ่งมีผลทำให้อัตราการเคลื่อนย้ายสูงที่สุดของพะนัง-

ตารางที่ ๓ บัญชีการเงินของรัฐบาลประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๕๔๙๖ ๕ ประจุน๒ ๕๔๙๗
 ฯ. ๒๔๙๘-๒๕๐๓ และ ๒๕๐๘-๒๕๑๓
 (อัตราดอกเบี้ย ๑,๐๐๐ ฟรี)

รายการและจำนวน	บัญชีการเงินประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๕๔๙๖-๕๔๙๗					
	๒๔๙๘-๒๕๐๓ ^๑			๒๕๐๘-๒๕๑๓ ^๒		
	บัญชีการเงิน	บัญชีการเงิน	บัญชีการเงิน	บัญชีการเงิน	บัญชีการเงิน	บัญชีการเงิน
บัญชีการเงินประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๕๔๙๖-๕๔๙๗						
จำนวนคงเหลือ	94.0	56.3	37.7	110.8	48.2	62.6
ภาคภูมิ	49.1	59.7	-10.6	71.7	84.4	-12.7
ภาษีอากร	39.8	44.4	-4.6	80.5	58.2	21.8
หุ้นส่วน	35.3	24.1	11.2	94.9	48.3	46.6
ภาษีอากร	18.9	53.8	-34.7	30.9	108.6	-77.7
หุ้นส่วน	59.0	27.0	32.0	123.8	82.6	61.2
ขาดทุน	25.8	67.7	-41.9	37.2	120.9	-83.7
ขาดทุน	30.6	25.8	4.8	124.1	36.3	87.5
ขาดทุน	21.3	49.7	-28.4	29.8	113.4	-83.6
ขาดทุน	28.4	52.9	-24.5	51.1	108.7	-57.6
ขาดทุน	92.3	48.8	42.6	132.0	78.1	58.9
ขาดทุน	34.8	60.8	-26.2	75.8	90.5	-14.7

ବ୍ୟାପକ ଉତ୍ତରାହ୍ୟ	101.3	84.2	87.1	141.7	88.0	73.7
ବ୍ୟାପକ	26.1	25.3	3.8	63.1	65.3	-2.2
ବ୍ୟାପକ	27.4	66.3	-40.9	36.4	109.1	-72.7
ବ୍ୟାପକ	20.5	49.3	-28.8	43.2	72.6	-20.4
ବ୍ୟାପକ	36.8	28.0	8.8	158.5	51.2	102.3
ବ୍ୟାପକ	32.8	48.4	-15.6	53.2	77.9	-24.7
ବ୍ୟାପକ	117.5	47.0	70.5	100.3	95.5	4.8
ବ୍ୟାପକ	38.5	52.6	-14.3	149.7	87.7	82.0
ବ୍ୟାପକ	23.8	55.6	-31.8	31.7	100.3	-78.6
ବ୍ୟାପକ	31.2	51.2	-20.0	40.4	78.0	-37.6
ବ୍ୟାପକ	69.6	70.0	-0.4	77.4	113.3	-35.9
ବ୍ୟାପକ	29.1	86.4	-37.3	40.2	95.0	-54.8
ବ୍ୟାପକ	17.3	44.1	-26.8	22.1	83.4	-61.3
ବ୍ୟାପକ	22.1	63.6	-41.5	31.5	94.8	-63.8
ବ୍ୟାପକ						
ବ୍ୟାପକ	32.9	27.0	5.9	49.8	48.8	1.0
ବ୍ୟାପକ	185.1	23.5	111.6	197.8	55.4	142.4
ବ୍ୟାପକ	27.9	7.7	20.2	36.5	18.1	18.4
ବ୍ୟାପକ	18.4	14.9	3.5	27.4	20.3	7.1
ବ୍ୟାପକ	46.2	23.8	19.4	44.2	48.6	-4.4
ବ୍ୟାପକ	43.1	50.4	-7.3	62.0	100.7	-38.7
ବ୍ୟାପକ	9.3	15.5	-6.2	16.3	26.3	-12.0

ການກະໜົດ (ຫມ)

ກົມຕຽງ	27.3	32.6	-25.3	34.0	115.7	-81.7
ພະຍິບຕົກ	41.4	38.8	7.6	66.8	52.6	14.2
ເພື່ອງປູງ	96.5	14.6	31.9	124.7	56.8	67.8
ມາຮັກ	9.4	29.1	-19.7	17.2	36.6	-19.4
ມີລົງສອງຫອມ	10.1	13.3	-3.2	34.6	16.3	18.3
ຫຼັງຈິງ	16.3	30.6	-14.5	20.7	44.6	-28.9
ຫ້າມ	11.8	39.0	-27.2	18.3	46.1	-27.8
ສົງລາຍ	29.5	21.9	7.6	32.2	49.8	-17.6
ວັດຈຸດທິດ	26.9	25.2	1.7	40.0	46.7	-6.7
ຫຼັງຫຼາວ	22.8	45.0	-22.2	66.7	77.0	-10.3
 ການກະໜົດການອອກຫຼາຍເງິນ						
ການເປັນ	27.5	35.4	-7.9	44.1	52.8	-8.7
ພົມແກ້ໄຂ	12.2	36.9	-24.7	24.1	56.8	-32.7
ອົງມະນຸຍາ	29.0	48.7	-19.7	36.9	81.7	-44.8
ອົງກຳ	52.3	22.7	29.6	49.6	55.3	-5.7
ນົກງານ	10.6	16.1	-5.5	31.9	27.4	4.5
ນາງັກຊັບຕົກ	30.1	45.4	-16.3	57.4	62.1	-4.7
ປັກສະບັບ	35.2	38.6	-3.3	52.4	47.0	5.4
ນົກງານການ	18.1	57.6	-44.5	20.3	77.8	-57.5
ຫຼັງຈິງ	8.2	51.1	-42.9	16.3	72.9	-57.9
ຫຼັງ	34.9	16.7	19.2	85.8	32.3	53.3
ສົງລາຍ	7.4	28.8	-22.4	24.1	41.0	-16.9
ຫຼັງຫຼາວ	10.1	21.6	-2.7	51.1	83.5	17.6

ตüนüกü	14.3	39.4	-25.1	21.7	48.8	-27.1
พüนüกü	36.1	19.3	66.8	145.6	32.4	110.2
พüนüกü	70.8	25.6	54.2	77.6	50.3	27.3
พüนüกü	11.5	26.9	-15.4	21.9	40.5	-18.6
ภาคใต้						
ภาคใต้	30.5	27.2	3.3	48.7	51.5	-2.8
ภาคใต้	40.5	18.3	22.3	84.6	45.0	38.7
ภาคใต้	44.6	26.9	17.7	78.2	52.8	25.6
ภาคใต้	44.6	19.3	25.3	36.6	43.3	-6.7
ภาคใต้	14.2	27.6	-18.4	19.7	58.9	-37.2
ภาคใต้	30.4	12.8	17.6	32.7	27.7	5.0
ภาคใต้	18.1	47.5	-26.4	30.3	59.7	-29.4
ภาคใต้	29.2	24.0	6.2	98.4	37.8	61.0
ภาคใต้	20.5	24.0	-8.5	31.2	58.5	-27.3
ภาคใต้	35.8	34.7	0.9	79.6	85.3	14.3
ภาคใต้	95.8	26.5	69.4	103.4	80.2	43.2
ภาคใต้	70.5	38.7	91.8	140.3	75.7	73.6
ภาคใต้	28.6	30.8	-4.2	40.2	57.5	-17.3
ภาคใต้	31.7	27.6	4.3	150.3	28.4	121.9
ภาคใต้	33.9	23.1	10.8	52.0	46.1	5.9

หมาย : 1. Wiwit Siripak "Patterns and Correlates of Internal Migration in Thailand," Unpublished paper for M.A. degree, University of Chicago, 1965, Table 11.

2. Suwanlee Piampiti, "Internal Migration in Thailand, 1960-1970," Unpublished dissertation, University of Georgia, 1974, Table 5.

- ชนบุรี เป็นประมาณ 63 ต่อประชากร 1,000 คน อย่างไรก็ดี อัตราไม่ใช่ อัตราที่สูงที่สุดของประเทศไทย มีหลายจังหวัดในภาคท่าทาง ที่มีอัตราการเกิดขึ้นมากยิ่งกว่าพะนังครับ-ชนบุรี

ผู้เกิดขึ้นมากยังพะนังครับ-ชนบุรี ส่วนใหญ่มาจากการจังหวัดต่างๆ ในภาคกลางและรองลงมาคือภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้เกิดขึ้นมากจากจังหวัดต่างๆ เช่น ศรีพะนังครับ-ชนบุรีที่สูงสุด 10 จังหวัดแรกมีดังต่อไปนี้ ก็คือ

2498-2503

2508-2513

1. พะนังครับ-ยุธยา	10,246 คน	1. พะนังครับ-ยุธยา	21,013 คน
2. นครปฐม	6,531 ,,	2. นครปฐม	13,720 ,,
3. นครราชสีมา	6,386 ,,	3. นครราชสีมา	13,143 ,,
4. ฉะเชิงเทรา	6,065 ,,	4. ศรีพะนังบุรี	13,135 ,,
5. ศรีพะนังบุรี	6,020 ,,	5. อุบลราชธานี	12,218 ,,
6. คุ้งตะเภา	5,454 ,,	6. ฉะเชิงเทรา	11,725 ,,
7. สมุทรปราการ	5,417 ,,	7. ราชบุรี	10,678 ,,
8. ปทุมธานี	5,353 ,,	8. ร้อยเอ็ด	9,976 ,,
9. ราชบุรี	5,308 ,,	9. ปทุมธานี	9,657 ,,
10. นนทบุรี	4,085 ,,	10. สมุทรปราการ	9,134 ,,

จะเห็นได้ว่าจำนวนผู้เกิดขึ้นมากยังเพิ่มขึ้นเกือบ 2 เท่าในทุกจังหวัด และ ลำดับของจังหวัดที่มีผู้เกิดขึ้นมากยังพะนังครับ-ชนบุรีก็เปลี่ยนแปลงไม่มากนัก โดยเฉพาะ 3 จังหวัดแรกไม่มีการเปลี่ยนแปลง ส่วนจังหวัดร้อยเอ็ดซึ่งเป็นจังหวัดลำดับที่ 14 ในช่วงแรก ได้เปลี่ยนมาเป็นลำดับที่ 8 ในช่วงที่สอง ซึ่งทำให้

จังหวัดนนทบุรีเดือนไปเป็นลำดับที่ 11 สำหรับผู้เคลื่อนที่ย้ายจากภาคเหนือและภาคใต้ในนั้น สูงที่สุดคือจังหวัดนครสวรรค์และนครศรีธรรมราช ทั้งสองระยะ

ในภาคกลางรูปแบบของการย้ายเข้าและออกของหลาย ๆ จังหวัดเปลี่ยนแปลงไป โดยส่วนรวมแล้วมีผู้ย้ายออกมากกว่าเข้า ในระหว่าง พ.ศ. 2498-2503 จังหวัดที่มีผู้เคลื่อนย้ายเข้าสูงที่สุด 3 จังหวัดคือ จังหวัดลพบุรี ประจำปีรัชกาลปัจจุบัน และนนทบุรี นอกจากราโนมือกเพียง 5 จังหวัด ที่มีผู้ย้ายเข้ามากกว่าเข้าอย่างเพียงเล็กน้อย ส่วนที่เหลืออีก 16 จังหวัด มีผู้ย้ายออกมากกว่าเข้า จังหวัดที่มีผู้ย้ายออกมากที่สุดคือ จังหวัดอุบลราชธานี รองลงมาได้แก่จังหวัดชัยนาทและอ่างทอง ส่วนในระหว่าง พ.ศ. 2508-2513 นั้น การย้ายออกจากภาคกลางก็ยังสูงกว่าการย้ายเข้าซึ่งเดิม แต่ต่อตระการเคลื่อนย้ายสูบที่ของหลายจังหวัดเปลี่ยนแปลงไป จังหวัดสุมธรรมปราการซึ่งได้รับอิทธิพลจากการเริ่มต้นของพระนคร-ชานบุรี นี้ อัตราการย้ายเข้าสูงขึ้นถึง 4 เท่า และจังหวัดนนทบุรีก็มีการเปลี่ยนแปลงเนื่องจากเหตุผลเช่นเดียวกัน สำหรับจังหวัดทางชายฝั่งทะเลตะวันออก ซึ่งได้แก่จังหวัดระยอง ตราด ชลบุรี และจันทบุรี ดูเหมือนจะได้รับอิทธิพลอย่างมากจากการที่มีฐานหินพื้นที่อยู่ และการค้าพัฒนาอย่างรวดเร็ว³ อัตราการย้ายเข้าใน 4 จังหวัดนี้เพิ่มสูงขึ้น

ภาคเหนือนี้ประชากรย้ายเข้ามากกว่าเข้าออก จังหวัดกำแพงเพชรเป็นจังหวัดที่มีอัตราการเคลื่อนย้ายเข้าสูงที่สุดทั้งสองระยะ เมื่อว่าในระยะแรกจำนวนการเคลื่อนย้ายของจังหวัดเพชรบูรณ์จะสูงกว่ากีตาน กล่าวคือ ในระหว่างปี พ.ศ. 2498-2503 มีผู้ย้ายเข้าจังหวัดเพชรบูรณ์ประมาณ 26,000 คน และย้ายออก 3,900 คน ในเวลาเดียวกันมีผู้ย้ายเข้าจังหวัดกำแพงเพชรประมาณ 20,000 คน และย้ายออก 3,500 คน แต่ในระยะที่สองมีผู้ย้ายเข้ามากยังจังหวัดกำแพงเพชรถึง

55,000 คน และมีอยู่อีกเพียง 15,000 คน ในขณะที่จังหวัดเพชรบูรณ์มีผู้อยู่อาศัย 54,000 คน และมีอยู่อีกเกือบ 25,000 คน คันนั้น กำแพงเพชรจึงเป็น จังหวัดที่มีประชากรเพิ่มจาก การเกิดอนย้ายมากที่สุด ในภาคเหนือ ซึ่งความอุดมสมบูรณ์ของที่ดินในจังหวัดมีบทบาทอย่างสำคัญต่อการเกิดอนย้ายนี้ ผู้เกิดอนย้าย ส่วนใหญ่มาจากจังหวัดในภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคกลาง เช่น นครสวรรค์ พิจิตร นครราชสีมา และชัยนาท⁴ สำหรับการเกิดอนย้ายของคนในจังหวัดนครสวรรค์ และพิจิตร เป็นจังหวัดที่มีผู้เกิดอนย้ายออกในอัตราสูงกว่า 100 คนประชากร 1,000 คน ผู้เกิดอนย้ายออกจากนครสวรรค์ส่วนใหญ่ไปยังชัยนาท กำแพงเพชร พิจิตร และพระนคร-ชนบุรี ในขณะที่ผู้ที่ย้ายออกจากการจังหวัดพิจิตรส่วนใหญ่ไปยังจังหวัดนครสวรรค์ พิษณุโลก และเพชรบูรณ์ โดยส่วนรวมทั้งภาคเหนือต่อการย้ายเข้ามายังภาคเหนือสูงกว่าการย้ายออกเส้นทาง เนื่องจากมีผู้ย้ายเข้ามายามากภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นจำนวนมากนั้นเอง

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นภาคที่มีผู้เกิดอนย้ายออกไปยังภาคต่างๆ มากที่สุด และการเกิดอนย้ายของประชากรระหว่างจังหวัดต่างๆ ภายในภาคก็สูงเช่นกัน จังหวัดที่มีผู้เกิดอนย้ายเขามาก เช่น หนองคาย และเลย ส่วนใหญ่เป็นผู้ย้ายมาจากจังหวัดอุตรธานี ศอกตัน ขอนแก่น กาฬสินธุ์ และชัยภูมิ ส่วนการเกิดอนย้ายออกไปยังจังหวัดอื่นๆ ซึ่งอยู่นอกภาคนี้ ปรากฏว่าประมาณทุก 1 ใน 3 คนย้ายไปยังพระนคร-ชนบุรี นอกจากนี้ก็เป็นการเกิดอนย้ายไปยังจังหวัดต่างๆ ในภาคกลางซึ่งมีอัตราส่วนต่ำกว่าพระนคร-ชนบุรีเพียงเล็กน้อย จังหวัดในภาคกลางที่มีผู้ย้ายจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มากอีกอยู่เป็นจำนวนมาก ในระหว่าง

พ.ศ. 2508-2513 ได้แก่จังหวัดชลบุรี ปราบินบุรี ระยอง ลพบุรี และ สระบุรี โดยเฉพาะจังหวัดปราบินบุรีซึ่งมีผู้เกิดอ่อนชัยมากจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือเกือบ 10,000 คนนั้น ประมาณครึ่งหนึ่งย้ายมาจากการจังหวัดนครราชสีมาและบุรีรัมย์ ส่วนการย้ายจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือไปยังภาคเหนือนั้น เพชรบูรณ์ เป็นจังหวัดที่มีผู้ย้ายมาอยู่มากที่สุด รองลงมาคือ เชียงราย และกำแพงเพชร สำหรับภาคใต้ซึ่งมีผู้ย้ายไปน้อยที่สุดนั้น ปรากฏว่าส่วนใหญ่อยู่ในจังหวัดภูเก็ต สงขลา และสุราษฎร์ธานี โดยส่วนรวมแล้ว ภาคตะวันออกเฉียงเหนืออยู่เสีย ประชากรจากการแลกเปลี่ยนกับทุกภาคทั้ง 2 ระยะ ดังนี้คือ

ภาค	การเคลื่อนย้ายสุทธิ	
	2498-2503	2508-2513
ภาคเหนือ	-21,106	-17,790
ภาคกลาง	-15,102	-17,290
พระนคร-ธนบุรี	-17,855	-43,221
ภาคใต้	-5,746	-6,705

ซึ่งจะเห็นได้ว่ามีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นเล็กน้อยในการแลกเปลี่ยนประชากร กล่าวว่าคือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือสูญเสียประชากรให้กับพระนคร-ธนบุรีมาก ที่สุดแทนที่จะเป็นภาคเหนือ ดังเช่นในระยะ พ.ศ. 2498-2503

สำหรับภาคสุกุห้ามที่ภาคใต้นั้น ปรากฏว่ามีจำนวนผู้เกิดอ่อนชัยต่ำที่สุดทั้ง สองระยะ โดยส่วนรวมทั้งภาคมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นเล็กน้อย กล่าวคือในระหว่าง พ.ศ. 2498-2503 อัตราการเคลื่อนย้ายสุทธิของภาคเป็น 3.3 ต่อประชากร 1,000 คน แต่ในระหว่าง พ.ศ. 2508-2513 อัตรานี้กลับเป็น -3.6 ต่อประชากร

1,000 คน ซึ่งแสดงว่ามีการเคลื่อนย้ายออกสูงกว่าการย้ายเข้า ส่วนร้อยละของการย้ายไปยังภาคต่างๆ เป็นดังนี้คือ

ภาค	2498-2503	2508-2513
ภาคเหนือ	5.1	6.5
ภาคกลาง	30.3	28.6
พระนคร-ชนบุรี	57.1	55.7
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	7.5	9.2

จำนวนผู้เคลื่อนย้ายจากภาคใต้ในระหว่าง พ.ศ. 2498-2503 มีประมาณ 17,000 คน ในจำนวนนี้ประมาณ 9,000 คน ย้ายไปยังพระนคร-ชนบุรี ส่วนในระยะหลังจำนวนผู้เคลื่อนย้ายเพิ่มสูงขึ้นเป็น 52,000 คน แต่สัดส่วนของผู้เคลื่อนย้ายหมายยังภาคกลางและพระนคร-ชนบุรี ต่ำกว่าครึ่งแรก

การเคลื่อนย้ายภายในภาคใต้มีอัตราส่วนสูงเช่นกัน จังหวัดที่มีประชากรเพิ่มจากการเคลื่อนย้ายตัวอยู่ต่อรายกว่า 100 ต่อบริษัท 1,000 คน คือจังหวัดสตูล ซึ่งประชากรส่วนใหญ่ย้ายมาจากจังหวัดสงขลา ตรัง พังงา และสุราษฎร์ธานี ส่วนในภาคกลางนั้น ผู้เคลื่อนย้ายจากภาคใต้ส่วนใหญ่มุ่งไปยังจังหวัดปราจีนบุรี นนทบุรี สมุทรปราการ ชลบุรี และระยอง เป็นทัน

คุณลักษณะของผู้เคลื่อนย้าย

เนื่องจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ ได้ทำการสำรวจผลเกี่ยวกับการย้ายถิ่นที่อยู่ของประชากร โดยแยกประเภท และ อายุ ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว การศึกษาเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงคุณลักษณะของผู้เคลื่อนย้ายในระหว่าง พ.ศ. 2498-2503 และ พ.ศ. 2508-2513 จึงทำได้เฉพาะเพศและอายุเท่านั้น

การศึกษาเกี่ยวกับเพศและอายุของผู้เกิดอนามัยในประเทศไทยฯ โดยเฉพาะในสหรัฐอเมริกานี้ ปรากฏว่าได้ผลที่เป็น福音ให้ทัวไปเป็นเวลานานคือ “ประชากรในระหว่างอายุ 15-35 ปี มีการเกิดอนามัยมากกว่าประชากรที่อยู่ในวัยเด็กและผู้สูงอายุ” และอีกประการหนึ่งคือ “ผู้ชายมีแนวโน้มที่จะเกิดอนามัยมากกว่าผู้หญิง”⁸ สำหรับประเทศไทย คุณลักษณะของผู้เกิดอนามัยทางด้านเพศและอายุ มีความคล้ายคลึงกันของสหรัฐอเมริกามาก ข้อมูลในตารางที่ 4 แสดงจำนวนผู้เกิดอนามัยทั่วประเทศไทยตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป โดยจำแนกตามอายุและเพศ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าในระหว่าง พ.ศ. 2498-2503 และ พ.ศ. 2508-2513 ผู้เกิดอนามัย ส่วนใหญ่จะอยู่ระหว่าง 10-39 ปี แต่ถ้าการเกิดอนามัยสูงสุดอยู่ในช่วงอายุ 20-29 ซึ่งมีอัตรา 58 และ 104 ต่อประชากร 1,000 คน นอกจากจำนวนผู้เกิดอนามัยที่เป็นชายก็สูงกว่าผู้เกิดอนามัยหญิงทั้งสองระยะ แม้การเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นซึ่งเห็นได้ชัด กล่าวคือ อัตราส่วนของผู้เกิดอนามัยที่เป็นหญิงเพิ่มสูงกว่าชายอย่างมาก ในระหว่างบ. พ.ศ. 2508-2513 จำนวนผู้เกิดอนามัยชายเพิ่มขึ้นร้อยละ 111 ในขณะที่ผู้เกิดอนามัยหญิงเพิ่มร้อยละ 142 ถัดนั้น อัตราส่วนเพศของผู้เกิดอนามัยซึ่งลดลงในทุกอายุในช่วงหลัง (ตารางที่ 5) คืออัตราเพศโดยส่วนรวมลดจาก 132 มาเป็น 115 และที่หมวดอายุ 10-19 ปี มีผู้เกิดอนามัยที่เป็นหญิงเพิ่มสูงมากจนทำให้อัตราส่วนเพศเหลือเพียง 95

ตารางที่ 6 แสดงจำนวนผู้เกิดอนามัยซึ่งจำแนกตามเพศ ภาคที่อยู่ทั่วทั้งประเทศ และภาคที่อยู่ก่อนย้ายมาทางส่องระยะ การที่แสดงจำนวนผู้เกิดอนามัยโดยแยกแต่เพียงภาคเพียงเท่านั้น ก็น้องจากความแตกต่างทางด้านอายุของผู้เกิดอนามัยในภาคต่างๆ มีน้อยมาก เมื่อเทียบกับความแตกต่างทางเพศของผู้เกิดอนามัย ในทั่วประเทศ มีจำนวนผู้เกิดอนามัยชายสูงกว่าหญิงในทุก ๆ ภาค แต่ในช่วงหลัง จำนวนผู้เกิดอนามัยหญิงในพะรังคร-ธนบุรี มีมากกว่าชาย

ตารางที่ 4 ประชากรทั่วประเทศไทย อายุ 5 ปีขึ้นไปที่อายุภูมิลังนานา* จำแนกตาม
อายุและเพศ พ.ศ. 2498-2503 และ 2508-2513

อายุและเพศ	จำนวน		อัตราค่าประชากร 1,000 คน	
	2498-2503	2508-2513	2498-2503	2508-2513
รวมทั้งหมด				
ชายครัวน	785,357	1,765,680	35.8	61.5
5-9 ผู้	110,498	241,982	27.7	15.8
10-19 ผู้	183,970	505,204	32.7	61.0
20-29 ผู้	259,226	512,786	57.8	104.1
30-39 ผู้	119,842	267,386	38.3	66.3
40-49 ผู้	59,325	127,160	28.1	46.4
50-59 ผู้	82,079	63,556	21.9	36.3
60+ ผู้	21,417	47,638	17.7	28.3
หญิง				
ชายครัวน	446,358	944,284	40.8	66.3
5-9 ผู้	50,418	122,775	28.0	45.8
10-19 ผู้	95,110	245,576	39.7	59.5
20-29 ผู้	160,750	292,253	71.9	120.8
30-39 ผู้	70,284	152,804	44.6	76.4
40-49 ผู้	34,617	72,618	32.6	52.9
50-59 ผู้	18,216	34,841	25.2	39.9
60+ ผู้	11,018	22,917	19.6	30.0
หมู่บ้าน				
ชายครัวน	338,999	821,396	30.9	56.9
5-9 ผู้	64,080	119,207	27.8	45.7
10-19 ผู้	87,860	258,628	31.8	62.5
20-29 ผู้	98,476	220,582	43.8	82.9
30-39 ผู้	49,608	114,561	32.0	52.5
40-49 ผู้	24,708	54,632	23.6	37.4
50-59 ผู้	18,863	29,215	18.7	30.0
60+ ผู้	10,404	24,721	15.9	24.6

* ในรวมผู้ชายภูมิลังนานาที่ไม่ทราบอายุและไม่ทราบชื่อหัวหน้าครอบครัวคงสูดทั้ง

ทั้งหมด : สำมะโนประชากรแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2508 และ 2513.

ตารางที่ 5 อัตราส่วนเพศของผู้ชายภูมิลำเนาในประเทศไทย จำแนกตามอายุ

พ.ศ. 2498-2503 และ 2508-2513

(รายค่าหัวละ 100 คน)

อายุ	2498-2503	2508-2513
รวม	131.7	115.0
5-9 ปี	104.3	103.0
10-19 ปี	108.2	95.3
20-29 ปี	163.2	132.5
30-39 ปี	141.6	133.4
40-49 ปี	140.1	133.2
50-59 ปี	131.4	117.5
60 ปีขึ้นไป	105.8	92.7

หมายเหตุ: ข้อมูลจากตาราง 4

ມາຮານທີ 6 ຈິງຈາກວົນສັດຕະນະຢ່າງອາຍຸ ຕ ປູນ ພົມ ຖະນາ ຖະນາ ຈຳເປັດສົກພະບາດ ກາຕົກອຸປະກອດ ແລະ ມາກາກອຸປະກອດນັ້ນ

ພ.ສ. 2498-2503 ໂຮງ ພ.ສ. 2508-2513

ການກ່ຽວກົງຂອງນໍາມາ

ການກ່ຽວບັນດາ	ການກົດທຶນທີ	ກາທົກສາງ	ການດັວນທີ	ການປັບປຸງທີ	ການຫຼັງທີ	ການຫຼັງ
2498-2503						
ກາທົກທຶນທີ ⁴	: ຊາຍ	50,777	16,431	5,284	14,569	481
	: ໜັງ	39,025	13,839	3,006	11,439	366
ກາທົກສາງ	: ຊາຍ	8,825	72,114	23,062	17,054	3,882
	: ໜັງ	6,735	51,846	16,044	8,808	1,041
ວ່າງນັກ-ຫນາຍ ⁴	: ຊາຍ	0,689	43,253	18,911	14,797	5,458
	: ໜັງ	7,258	37,961	17,521	11,948	4,008
ກາທົກທຶນທີ	: ຊາຍ	2,784	6,194	5,273	100,995	788
	: ໜັງ	2,112	4,564	3,617	79,858	519
ກາຄືເສດຖະກິນ	: ຊາຍ	750	6,329	3,694	6,833	33,752
	: ໜັງ	782	4,521	2,885	1,165	24,944
						34,197

ตารางที่ ๖ (ต่อ)

ภาคที่อยู่ปัจจุบัน	ภาคภูมิภาคในประเทศ		ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		ภาคใต้	
	ภาคเหลี่ยม	ภาคกลาง	ภาคตะวันออก-	ภาคใต้	ภาคใต้	ภาคใต้
	ภาคเหลี่ยม	ภาคกลาง	ภาคตะวันออก-	ภาคใต้	ภาคใต้	ภาคใต้
2508—2513						
ภาคเหนือ	: ชาบะ	104,443	30,787	8,486	23,848	1,972
	: หนองคาย	91,280	27,248	8,160	20,072	1,458
ภาคกลาง	: ขอนแก่น	24,530	135,085	45,637	36,296	8,567
	: หนองบัวลำภู	22,711	110,038	37,186	26,700	6,421
ภาคตะวันออก—เฉียงเหนือ	: ชัยภูมิ	16,151	83,495	47,447	30,642	15,152
	: หนองบัวลำภู	20,404	82,886	48,057	36,171	14,090
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	: ชลบุรี	18,462	24,534	18,367	180,409	192,887
	: หนองบัวลำภู	12,068	21,112	10,225	150,077	201,408
ภาคใต้	: ชุมพร	1,817	9,917	4,951	8,601	71,372
	: สงขลา	2,168	8,569	3,916	2,818	59,711
						98,458
						77,272

ตารางที่ 7 แสดงให้เห็นว่า ในระหว่าง พ.ศ. 2498-2503 อัตราส่วน เพศของผู้เกิดอนามัยในภาคใต้สูงที่สุดคือ 147 เมื่อจากผู้เกิดอนามัยไปยังภาคใต้ ส่วนใหญ่เป็นชาย โดยเฉพาะที่ออกจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีจำนวนถึงเกือบ 6,000 คน ในขณะที่เป็นหญิงเพียงประมาณ 1,000 คน ส่วนในการเกลื่อนย้ายออก จากภาคเหนือนั้น มีเส้นทางทั่วไป กล่าวคือผู้ที่ย้ายไปยังภาคกลางและภาค ตะวันออกเฉียงเหนือเป็นชายมากกว่าหญิง ในขณะที่ผู้เกิดคนຍ้ายที่เป็นหญิงมาก กว่าชายไปยังพระนคร-ชลบุรี

มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากเกี่ยวกับจำนวนผู้เกิดอนามัยหญิงในภาคต่างๆ ระหว่าง พ.ศ. 2508-2513 อัตราส่วนเพศของผู้เกิดอนามัยในภาคต่างๆ ลดลง ทุกภาค ซึ่งแสดงว่าเมื่อผู้เกิดอนามัยที่เป็นหญิงเพิ่มลงขึ้น ในพระนคร-ชลบุรี ซึ่ง มีผู้เกิดอนามัยมาจากภาคต่างๆ เกือบ 300,000 คนนั้น ปรากฏว่ามากกว่าครึ่งหนึ่ง เป็นผู้เกิดอนามัยที่เป็นหญิง โดยเฉพาะที่มีจำนวนสูงกว่าชาย คือที่มาจากการ เนื่องและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งมีอัตราส่วนเพศเท่ากับ 79 และ 85 ตาม ลำดับ นอกจากผู้เกิดอนามัยที่เป็นหญิงจากภาคเหนืออย่างน้อยไปทางภาคใต้เป็น จำนวนมากซึ่งทำให้อัตราส่วนเพศในภาคใต้ลดเหลือเพียง 76

การเปลี่ยนแปลงจำนวนผู้เกิดอนามัยในภาคต่างๆ ย่อมมีผลต่อโครงสร้าง และองค์ประกอบของประชากร ในแต่ละห้องนอน คืออย่างเช่นโครงสร้างทาง เพศและอายุของประชากร ในพระนคร-ชลบุรี เมื่อจากผู้เกิดอนามัยส่วนใหญ่ อยู่ในวัยหนุ่มสาว และมีจำนวนหญิงมากกว่าชายในช่วงการเกลื่อนย้ายระหว่าง พ.ศ. 2508-2513 จึงทำให้โครงสร้างของประชากร ในภาคพระนคร-ชลบุรีเปลี่ยน แปลงไป ตารางที่ 8 แสดงให้เห็นว่าในปี พ.ศ. 2503 ประชากรในพระนคร- ชลบุรีอยู่ระหว่าง 10-39 ปี มีร้อยละ 51 ท่องมา พ.ศ. 2513 ประชากรในกลุ่ม อายุเพิ่มเป็นร้อยละ 57 และอัตราส่วนที่เพิ่มสูงที่สุดคือในกลุ่มอายุ 15-19 ปี

ตารางที่ 7 บัญชีรายรับ-จ่ายของบ้านเช่า ประจำปี 5 ประจุ ประจำวันที่ 1 กันยายน ค.ศ. ๒๕๑๓ เนื่องจากห้องนอนน้ำยาใน

พ.ร. 2498-2503 เลข 2508-2513

บัญชีรายรับ-จ่ายประจำวันที่ 1 กันยายน					
รายการและบัญชี	จำนวนเงิน	รายการและบัญชี	จำนวนเงิน	รายการและบัญชี	จำนวนเงิน
2498-2503					
ภาคเหนือ	127.2	ภาคใต้	146.8	ภาคตะวันออก	127.4
ภาคกลาง	131.0	ภาคตะวันออก	136.1	ภาคตะวันออก	138.7
ภาคใต้-ภาคกลาง	92.2	ภาคใต้	107.9	ภาคใต้	123.6
ภาคตะวันออกภาคใต้	131.8	ภาคใต้	145.8	ภาคใต้	130.2
ภาคใต้	102.4	ภาคใต้	140.0	ภาคใต้	141.2
				ภาคใต้	163.4
				ภาคใต้	147.2
2508-2513					
ภาคเหนือ	114.4	ภาคใต้	113.0	ภาคใต้	137.8
ภาคกลาง	108.0	ภาคใต้	125.5	ภาคใต้	122.7
ภาคใต้-ภาคกลาง	79.2	ภาคใต้	110.0	ภาคใต้	98.7
ภาคตะวันออกภาคใต้	106.3	ภาคใต้	116.2	ภาคใต้	130.7
ภาคใต้	74.9	ภาคใต้	115.7	ภาคใต้	126.4
				ภาคใต้	294.8
				ภาคใต้	119.5
				ภาคใต้	124.6
				ภาคใต้	116.0
				ภาคใต้	124.6
				ภาคใต้	95.8
				ภาคใต้	119.4
				ภาคใต้	121.5
				ภาคใต้	130.2
				ภาคใต้	141.2
				ภาคใต้	163.4
				ภาคใต้	147.2

ทั้งหมด : ค่าน้ำเช่าห้องนอนห้องละ 5

ตารางที่ 8 จำนวนประชากรและอัตราส่วนเพศ จำแนกตามอายุ

พระนคร—ชนบุรี พ.ศ. 2503 และ 2513

อายุ	รวม	จำนวนประชากร		อัตราส่วนเพศ (ชายต่อหญิง 100 คน)
		ชาย	หญิง	
2503				
รวมทั้งหมด	2,186,870	1,088,874	1,047,505	103.9
0-4	380,008	169,090	180,918	105.1
5-9	314,900	160,511	154,389	104.0
10-19	422,512	214,227	208,285	102.8
20-29	415,581	217,171	198,410	109.4
30-39	257,247	132,805	124,442	106.4
40-49	178,970	81,555	85,415	107.2
50-59	115,053	57,619	57,236	101.0
60+	99,523	48,115	51,408	76.4
ไม่ทราบอายุ	4,583	2,781	1,802	154.8
2513				
รวมทั้งหมด	3,077,336	1,520,538	1,556,798	97.7
0-4	381,924	195,482	186,442	104.8
5-9	402,495	204,995	197,500	103.8
10-19	300,290	185,891	184,899	97.9
20-29	558,407	272,064	286,343	95.0
30-39	397,329	196,496	200,833	97.8
40-49	236,796	118,440	118,856	100.0
50-59	155,505	75,307	80,198	93.9
60+	140,979	59,940	81,039	74.0
ไม่ทราบอายุ	3,611	1,923	1,688	118.0

หมาย : สำเนาในประชากร 2503 จังหวัดพระนครและชลบุรี ตารางที่ 8 และสำเนาในประชากร
และเชียงใหม่ 2513 จังหวัดพระนครและชลบุรี ตารางที่ 4.

สำหรับอัตราส่วน เพศ นั้น การ ย้าย ถิ่น ที่อยู่ ของ ประชากรระหว่างภาคต่าง ๆ กับ พระนคร—ชนบุรี ทำให้อัตราส่วนเพศ ในพระนคร—ชนบุรี ลดลงจาก 104 มาเป็น 98 ในปี พ.ศ. 2513 และในกลุ่มอายุที่มีผู้เคลื่อนย้ายสูง (10–39 ปี) อัตราส่วนเพศชาย ที่ต่างกันอย่างสูง ส่วนในกลุ่มผู้สูงอายุนั้น การที่มีอัตราส่วนเพศต่ำถึง 74 ร้อย เนื่องจากประชากรหญิงมีอายุยืนยาวกว่าประชากรชาย ทำให้อัตราส่วนเพศของชายต่ำกว่าหญิงมากในช่วงอายุ 60 ปีขึ้นไป

สรุปและข้อเสนอแนะ

ข้อมูลการย้ายถิ่นที่อยู่จากสำมะโนประชากร พ.ศ. 2503 และ 2513 แสดงให้เห็นว่ามีการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับรูปแบบของการย้ายถิ่นที่อยู่ในประเทศไทยโดยเกิดขึ้น กล่าวก็คือ มีการเคลื่อนย้ายของประชากรทั้งชายและหญิงเพิ่มขึ้นทั่วประเทศ ซึ่งสาเหตุสำคัญประการหนึ่งก็คือ การพัฒนาประเทศไทยในด้านการคมนาคมและสื่อสาร ทำให้ประชากรสามารถเดินทางและติดต่อ กัน สะดวกทาง ฯ ได้สะดวกขึ้น นอกจากนี้ การที่จำนวนประชากรเพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็วเนื่องจากการเกิดทั้ง แสงและภัยที่ทำให้เกิดปัญหาในการรองรับประชากรในเขตชนบทซึ่งส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำการเกษตร การย้ายถิ่นที่อยู่ของประชากรในเขตชนบทจึงเกิดขึ้น โดยส่วนหนึ่งย้ายออกจากชนบทไปยังเมืองใหญ่ เช่น พระนคร—ชนบุรี กับอีกส่วนหนึ่งเป็นผู้ย้ายจากเขตชนบทนั้นไปยังอีกเขตชนบทหนึ่ง

การเคลื่อนย้ายของประชากรส่วนใหญ่อยู่ในเขตชนบท สำมะโนประชากร 2513 ได้แสดงว่า ในจำนวนผู้เคลื่อนย้ายระหว่าง พ.ศ. 2508–2513 บรรดาคน 1,770,000 คนนั้น มีเพียงร้อยละ 35 หรือประมาณ 620,000 คนที่งานที่หนัก

เกิดื่อนัยชี้งค์กัยอยู่ในเขตเมือง (หรือเขตเทศบาล) ในวันժัมะโนประชาการ นอก
จากนี้การเคลื่อนย้ายส่วนใหญ่เป็นการย้ายในระยะสั้น มือทุกรากการเคลื่อนย้ายภายใน
ในภาคสูงทุกภาค และส่วนใหญ่เป็นการเคลื่อนย้ายระหว่างจังหวัดใกล้เคียงกัน
เน้นทางของการเคลื่อนย้ายเชิงไม่มีการเปลี่ยนแปลงมากนัก ดังจะเห็นได้จากการที่
ประชาราจจากจังหวัดพะนังครรภร์อยุธยา นครปฐม และนครราชสีมา มีการ
เคลื่อนย้ายมาขึ้นพะนังครรภร์-ชนบุรี เป็นจำนวนมากทั้งสองระยะ และในจังหวัด
อื่นๆ เช่น กำแพงเพชร มีผู้เกิดื่อนัยย้ายส่วนมากมาจากนครสวรรค์ ส่วนในภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดหนองคาย ซึ่งมีผู้เกิดื่อนัยเข้ามามากทั้งสองระยะ
นั้น ส่วนใหญ่มาจากการจังหวัดอุบลราชธานี เนื่องที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากสาเหตุของการ
หนีของการย้ายถิ่น เกิดจากการซักซวนของเพื่อนฝูงและญาติพี่น้องซึ่งกันและกัน
แล้ว ฉะนั้น ผู้ที่ย้ายจากจังหวัดหนึ่งไปยังอีกจังหวัดหนึ่ง และประสบความลำบาก
ในท่ออยู่ใหม่ย่อมจะส่งผ่านและซักซวนให้ผู้ที่รู้จักในดั้งเดิมเดินทางตามมา ด้วย
เหตุนั้น จังหวัดบางจังหวัดดังที่ยกตัวอย่างมาจึงเป็นจังหวัดที่มีผู้เกิดื่อนัยเป็น
จำนวนมากมาจากการจังหวัดใกล้จังหวัดหนึ่งโดยเฉพาะ

ในการนับที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากที่เกิดขึ้นในจังหวัด ระยะ และสกุลคือ^๙
ในระหว่าง พ.ศ. 2498–2503 จังหวัดทั้งสองมีอัตราการเกิดื่อนัยสูงที่เท่ากับ ๙
และ ๔ ต่อประชากร 1,000 คน ตามลำดับ ต่อมาในระหว่าง พ.ศ. 2508–2513
อัตรา率^{๑๐} ได้เพิ่มขึ้นเป็น 102 ในจังหวัดระยะ และ 122 ในจังหวัดสกุล การเพิ่มอย่าง
มากนั้นเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงสภาวะทางจังหวัดทั้งสอง คือในจังหวัดระยะ
การมีฐานทรัพยากรและภูมิประเทศเป็นปัจจัยสำคัญที่คงที่ต่อประชาราจ ให้เกิดื่อนัย
มากจังหวัดนี้เป็นจำนวนมาก ส่วนในจังหวัดสกุลนั้น สาเหตุที่สำคัญคือการมี
นิคมสร้างตนเองขนาดใหญ่เกิดขึ้นนั่นเอง

ส่วนคุณลักษณะของผู้เคลื่อนย้ายทางค้านเพศและอายุนั้น ปรากฏว่าไม่มีการเปลี่ยนแปลงทางค้านอายุเลย กล่าวคือ ผู้เคลื่อนย้ายส่วนใหญ่มีอายุอยู่ระหว่าง 10--39 ปี ทั้งชายและหญิง แต่ในระหว่าง พ.ศ. 2508-2513 อัตราการเคลื่อนย้ายของหญิงสูงกว่าชายในหมวดอายุ 20-29 ปี เมื่อจานมีการเคลื่อนย้ายของผู้หญิงเพิ่มสูงขึ้นมากทั่วประเทศ และผลการเปลี่ยนแปลงนี้ทำให้โครงสร้างของประชากรในบางเขตเปลี่ยนแปลงไป

การย้ายถิ่นที่อยู่ของประชากรโดยทั่วไปจะมีผล กะ ทบ กะ เทือน ต่อสภาพเศรษฐกิจและสังคมในท้องถิ่นที่เป็นจุดตั้งตน (origin) และจุดปลายทาง (destination) ของผู้เคลื่อนย้าย คุณลักษณะของผู้เคลื่อนย้ายมีผลทำให้อยู่คู่ประกอบและการโครงสร้างของประชากรในเขตทั้งสองเดลี่ยนแปลงไป ฉะนั้น การที่มีประชากรย้ายถิ่นที่อยู่เพิ่มขึ้น ในประเทศไทยย่อมหมายความว่า การแลกเปลี่ยนประชากรในท้องถิ่นค่าง ๆ เพิ่มขึ้น ในบางแห่งอาจมีผู้เคลื่อนย้ายออกมากกว่าย้ายเข้า และบางแห่งก็มีผู้ย้ายเข้ามากกว่าย้ายออก การไหล่ต่ำของประชากร เช่นนี้มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ เนื่องจากสาเหตุสำคัญ ของการย้ายถิ่นที่อยู่ ประการหนึ่งก็เพื่อการแสวงหาโชคหรือโอกาสที่จะทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้นกว่าเดิม ผู้ย้ายถิ่นต้องมีการปรับปรุงตนเอง เพื่อให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม จากการศึกษาถึงผลของการเคลื่อนย้ายในเขตเมืองทางภาคใต้ พบร่วมผู้เคลื่อนย้ายส่วนใหญ่มีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นกว่าเดิม เช่นมีรายได้หรือมีการศึกษาสูงขึ้น ซึ่งถ้าการเคลื่อนย้ายมีผลเช่นนี้ต่อผู้เคลื่อนย้ายส่วนใหญ่ในประเทศไทยแล้ว การย้ายถิ่นที่อยู่ย่อมเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการพัฒนาประเทศ ฉะนั้น จึงควรที่จะมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างคุณลักษณะของผู้ย้ายถิ่นและ

ผู้ไม่ย้ายถิ่น นอกจากนี้ บทบาทของการย้ายถิ่นที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างของอาชีพกำลังเพิ่มความสำคัญ เนื่องจากการที่ผู้ كذلكอนัยหุ้นสูงขึ้น โดยเฉพาะในเขตพระนคร-ชนบุรี ความมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้เคลื่อนย้ายตามประเภทของอาชีพ เพื่อที่จะให้ภาระห้องความสมัพันธ์ระหว่างการย้ายถิ่นที่อยู่กับโครงสร้างของแรงงานและการว่าจ้างแรงงาน ส่วนในเชิงของสังคมและจิตวิทยานั้น เนื่องจากผู้เคลื่อนย้ายมักจะต้องเผชิญกับบุญหาในการปรับตัว ความตึงเครียดในการเปลี่ยนแปลงที่อยู่อาศัย และบุญหาเกี่ยวกับสุขภาพจิต เหล่านี้เป็นเรื่องที่ควรจะได้รับการศึกษาเพิ่มเติมเพื่อเป็นแนวทางโดยบากในการแก้บุญหาทางสังคมและสังคมศาสตร์

เชิงอรรถ

- 1 การที่ใช้พระนคร-ชนบุรี แทนกรุงเทพมหานครนั้น ก็เพื่อความสอดคล้องกับรายงานสำมะโนประชากร ซึ่งเสนอรายงานโดยใช้ที่อยู่ที่จังหวัดพระนครและจังหวัดชนบุรีแยกกัน
- 2 ไม่รวมผู้ที่ไม่ทราบจังหวัดที่อยู่ก่อนย้ายมา
- 3 เนื่องจาก ธรรมบุตร จำเรียง ภาวิชิตร และ สมศักดิ์ ศรีสันติสุข “การย้ายถิ่นของผู้มีอาชีพชุมชนอย ณ ที่อยู่เดิม จังหวัดกรุงเทพมหานคร” แผนกวิชาสังคมวิทยาและมนุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มิถุนายน 2517.

- 4 การเคลื่อนย้ายมายังชั้งหัวทั่วโลกกำแพงเพชรนี้ ได้มีการศึกษาอย่างละเอียด โดย
แผนกสังคมวิทยาและมนุษย์วิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในเรื่อง “การ
ศึกษาถึงปัจจัยภายนอกต่างๆ ที่มีผลต่อการอพยพในชั้งหัวทั่วโลก ไปตั้งบ้านใหม่ใน
นิคมสร้างตนเอง ทุ่งโพธิ์ทะล จังหวัดกำแพงเพชร” 2515.
- 5 คำนำออกจากข้อมูลในตารางที่ 2
- 6 Donald J. Bogue “Internal Migration” in Philip M. Hauser and
Otis D. Duncan (eds), The Study of Population. Chicago: The
University of Chicago Press.
- 7 Suwanlee Piampiti “Effects of Migration on Urban Development
in the Southern Region of Thailand,” Preliminary report to the
Southeast Asia Population Research Awards Program, International
Development Research Center, Singapore.
-
-